

Uloga i zadaće osobnog pomagača u predškolskoj nastavi

Gojnik, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:195243>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-22**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ**

**ANA GOJNIK
ZAVRŠNI RAD**

**ULOGA I ZADAĆE OSOBNOG
POMAGAČA U PREDŠKOLSKOJ
USTANOVI**

Čakovec, rujan 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ
(Čakovec)

PREDMET: Inkluzivna pedagogija

ZAVRŠNI RAD

Ime i prezime pristupnika: Ana Gojnik

**TEMA ZAVRŠNOG RADA: Uloga i zadaće osobnog pomagača
u predškolskoj ustanovi**

MENTOR: izv. prof. dr. sc. Jasna Kudek Mirošević

SUMENTOR: dr. sc. Zlatko Bukvić

Čakovec, rujan 2020.

ZAHVALA

Zahvaljujem svim prijateljima i obitelji na pruženoj podršci tijekom cijelog mog studiranja te kolegicama uz koje je studiranje bilo zabavno. Posebno zahvaljujem profesoru Bukvić Zlatku koji mi je svojim savjetima pomogao u izradi ovog rada.

Za sam kraj, najveću zaslugu za ono što sam postigla i što su mi omogućili studiranje sve ove godine pripisujem svojim roditeljima. Zahvaljujem roditeljima i Davidu što su uvijek bili uz mene i bodrili me u svemu.

SADRŽAJ

Sažetak	1
Zusammenfassung	2
1. UVOD	4
1.1. Ljudski potencijali predškolskih ustanova za inkluzivnu praksu.....	6
1.2. Profesionalna potpora djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama	7
1.2.1. Osobni pomagači	11
2. PROFESIONALIZACIJA OSOBNOG POMAGAČA	12
2.1. Pomagači i stručni komunikacijski posrednici.....	12
2.2. Opis poslova osobnog pomagača	13
2.3. Edukacija pomagača.....	14
3. METODOLOGIJA	16
3.1. Cilj.....	16
3.2. Sudionici i postupak istraživanja.....	16
3.3. Instrument.....	16
4. REZULTATI I RASPRAVA.....	17
5. ZAKLJUČAK.....	28
LITERATURA.....	28
BIOGRAFIJA	30
POPIS SLIKA I TABLICA	31
PRILOG	32

Sažetak

Uključivanje djece s teškoćama u razvoju u rad redovnih programa predškolskih odgojno-obrazovnih ustanova u današnje vrijeme sve je više zastupljeno. Djeci s teškoćama u razvoju pružene su jednake mogućnosti odgoja i obrazovanja u redovitim skupinama predškolskih ustanova. Ogroman zadatak koji zahtijeva vrijeme, planiranje te educiranost stručnjaka jest proces inkluzije djece s teškoćama u razvoju. Kako bi se djeci s teškoćama u razvoju pružila adekvatna odgojno-obrazovna podrška u predškolsku odgojno-obrazovnu ustanovu uključuju se osobni pomagači. Osobni pomagači su djelatnici predškolske odgojno-obrazovne skupine koji zajedno s roditeljima, odgojiteljima i stručnim suradnicima provode odgojno-obrazovnu inkluziju djece s teškoćama u razvoju.

Cilj ovog rada je analizirati mišljenja sudionika o doživljavanju uloge i zadaća osobnih pomagača u predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama te jesu li osobni pomagači kompetentni za rad s djecom s teškoćama u razvoju. Provedeno je istraživanje među studentima, odgojiteljima, roditeljima i osobnim pomagačima. Prikupljanje podataka provedeno je upotrebom on-line upitnika „Uloga i zadaće osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi“ kreiranog za potrebe ovog rada. Rezultati istraživanja i analiza podataka pokazuju da sudionici podupiru uključivanje djece s teškoćama u predškolsku ustanovu i redovite programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te da im se dodijeli osobni pomagač. Rezultat istraživanja dovodi sudionike do sumnje u kompetentnost rada osobnih pomagača u radu s djecom s teškoćama te su svjesni da su osobnim pomagačima potrebne edukacije i iskustvo za potporu inkluziji djece s teškoćama u razvoju.

Ključne riječi: osobni pomagači, kompetencije, uloge i zadaće, odgojno-obrazovna inkluzija, djeca s teškoćama u razvoju

Zusammenfassung

Die Inklusion von Kindern mit Förderbedarf ist in den regelmäßigen Lehrplänen der Vorschulen immer häufiger anzutreffen. Kinder mit Förderbedarf bekommen gleichberechtigte Bildung in den regelmäßigen Gruppen im Unterricht der frühkindlichen Bildung. Eine große Aufgabe, welche Zeit, Planen und Ausbildung von Fachleuten erfordert ist der Inklusionsprozess von Kindern mit Förderbedarf. Um Kindern mit Förderbedarf eine angemessene pädagogische Unterstützung zu bieten, werden persönliche Assistenten in die Vorschulerziehung einbezogen. Persönliche Assistenten sind Mitarbeiter einer Vorschulgruppe, welche zusammen mit Eltern, Erziehern und Fachleuten die pädagogische Inklusion von Kindern mit Förderbedarf durchführen.

Das Ziel dieser Arbeit ist es, die Meinungen der Teilnehmer zu analysieren, wie sie die Rolle und Aufgaben persönlicher Assistenten in der Vorschulerziehung betrachten und ob persönliche Assistenten für die Arbeit mit Kindern mit Förderbedarf kompetent sind. Eine Studie wurde unter Studenten, Pädagogen, Eltern und Fachleuten unterzogen. Die Datenerfassung wurde mit Hilfe des Online-Fragebogens „Die Rolle und die Aufgaben eines persönlichen Assistenten in der Vorschulerziehung“ durchgeführt, welcher für die Zwecke dieser Arbeit entwickelt wurde. Die Ergebnisse der Forschung und Datenanalyse zeigen, dass die Teilnehmer die Inklusion von Kindern mit Förderbedarf in die Vorschule und in die regulären Lehrpläne für Früh- und Vorschulerziehung unterstützen und dass ihnen ein persönlicher Assistent zugewiesen wird. Das Ergebnis der Forschung lässt die Teilnehmer an der Kompetenz persönlicher Assistenten bei der Arbeit mit Kindern mit Behinderungen zweifeln und sie sind sich bewusst, dass persönliche Assistenten Weiterbildung und Erfahrung benötigen, um die Einbeziehung von Kindern mit Förderbedarf zu unterstützen.

Schlüsselwörter: persönlicher Assistent, Kompetenzen, Rollen und Aufgaben, pädagogische Inklusion, Kinder mit Förderbedarf

1. UVOD

Sva djeca imaju pravo na jednakost bez iznimki i obzira na njihove međusobne različitosti. U većini slučajeva su djeci s teškoćama potrebni dodatni oblici podrške za aktivno sudjelovanje u zajednici i među vršnjacima. Međutim, događa se da bez obzira na prava neka djeca budu zakinuća za potrebnu stručnu pomoć i potporu. Republika Hrvatska je 1991. godine potpisala Konvenciju UN-a o pravima djeteta (1989) koja navodi da svako dijete ima pravo na odgoj i obrazovanje, a Konvencijom UN-a o pravima djeteta 2007. se obvezala na ravnopravan pristup obrazovanju osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju (Velki i Romstein, 2015). Uključivanje djece s teškoćama u razvoj u ustanove predškolskog odgoja i obrazovanja danas je uobičajeno. Daniels i Stafford (2003) navode kada se dijete s teškoćama uključuje u rad redovnih odgojnih ustanova i redovnih programa da takav proces zahtijeva vrijeme, planiranje, pažnju, obuku i podršku drugih ljudi koje se bave sličnim poslovima. Proces odgojno-obrazovne inkluzije temelji se na pravu svakog djeteta na kvalitetno obrazovanje koje zadovoljava osnovne obrazovne potrebe i samim time obogaćuje njihov život. Odgojno-obrazovna inkluzija je aktivno uključivanje djece u sve komponente odgojno-obrazovnog procesa, pri čemu su djeca aktivni sudionici, a ne pasivni primatelji informacija u uvjetima koji su na raspolaganju. Cilj tako organiziranog odgoja i obrazovanja je stvaranje sustava koji je prilagođen različitostima djece i koji svoj djeci osigurava kvalitetne uvjete za učenje, bez obzira na različitosti njihovih potreba (Bouillet, 2010). Procesom odgojno-obrazovne inkluzije transformira se obrazovni sustav kako bi svako dijete koje bude provodilo vrijeme u predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama bilo dobro došlo i kvalitetno zadovoljavalo svoje potrebe. „Bit odgojno-obrazovne inkluzije je osiguravanje različitih oblika i sadržaja edukacijsko-rehabilitacijske prakse, koja se temelji na načelu pozitivne diskriminacije i osiguravanju jednakih obrazovnih načela.“ (Bouillet, 2010). Bouillet navodi dva osnovna preduvjeta za ostvarivanje obrazovnih načela:

- postojanje ideološkog konsenzusa na svim društvenim razinama o potrebi i važnosti odgojno-obrazovne inkluzije kao sastavnog dijela socijalne integracije djece s teškoćama u razvoju
- osiguravanje odgovarajućih izvora potpore svim sudionicima toga procesa

Svaka ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koja uključuje djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama treba djetetu omogućiti pristupačnost.

Pristupačna okolina od važnog je značaja kako bi djeca s teškoćama u razvoju uživala pravo sudjelovanja u zajednici i imala priliku ostvariti svoj puni potencijal (UNICEF, 2013). U pristupačnost spadaju arhitektonski, komunikacijski te socijalni oblici. Tim oblicima pristupačnosti omogućava se djeci lakša dostupnost, nesmetan pristup, boravak i rad u predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama kao i ostaloj djeci.

Na temelju članka 6. stavka 1. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (»Narodne novine«, br. 10/97. i 107/07.), Hrvatski sabor na sjednici 16. svibnja 2008. donio je Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe u kojem u članku 4. navodi da se djeca s teškoćama uključuju u redoviti ili program javnih potreba predškolskog odgoja i naobrazbe. Lakšim teškoćama djece smatraju se: slabovidnost, naglušnost, otežana glasovno-govorna komunikacija, promjene u osobnosti djeteta uvjetovane organskim čimbenicima ili psihozom, poremećaji u ponašanju i neurotske smetnje (agresivnost, hipermotoričnost, poremećaji hranjenja, enureza, enkopreza, respiratorne afektivne krize), motorička oštećenja (djelomična pokretljivost bez pomoći druge osobe), djeca sa smanjenim intelektualnim sposobnostima (laka intelektualna teškoća). Težim teškoćama djece smatraju se: sljepoća, gluhoća, potpuni izostanak govorne komunikacije, motorička oštećenja (mogućnost kretanja uz obveznu pomoć druge osobe ili elektromotornog pomagala), djeca značajno sniženih intelektualnih sposobnosti, autizam, višestruke teškoće (bilo koja kombinacija navedenih težih teškoća, međusobne kombinacije lakših teškoća ili bilo koja lakša teškoća u kombinaciji s lakom IT). Danas se sve više u redovite programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja uključuju i djeca s teškoćama u razvoju. Kako bi se omogućilo nesmetano i uspješno sudjelovanje u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, nekoj je djeci potrebna dodatna podrška osobnog pomagača.

U svrhu ovog završnog rada provedeno je ispitivanje i analiza doživljaja uloge i zadaće osobnog pomagača u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ovaj rad proizlazi iz pretpostavke da su osobni pomagači od velike pomoći djetetu s teškoćama u razvoju i njihovim odgojiteljima te da sa potrebnim edukacijama od strane stručnih osoba mogu olakšati i doprinijeti boljitku djece s teškoćama u razvoju u predškolskim ustanovama. U radu će biti prikazani potencijal predškolskih ustanova za inkluzivnu praksu, profesionalna potpora djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama,

profesionalizacija osobnog pomagača. i metodologija koja se temelji na istraživanju provedenom putem on-line upitnika.

1.1. Ljudski potencijali predškolskih ustanova za inkluzivnu praksu

Inkluzivna odgojno-obrazovna praksa podrazumijeva odustajanje od etiketiranja i usmjeravanje na jake strane, interese, sposobnosti i individualne potrebe svakog djeteta jer termin koji bi mogao obuhvatiti cjelovitost neke osobe i ukazati na njezine brojne specifičnosti zapravo ne postoji (Bouillet, 2019).

Karakteristike inkluzivne prakse su (Bouillet, 2019):

- nastava temeljena na univerzalnom dizajnu
- nastavni sadržaji koji promoviraju inkluzivne vrijednosti
- prakticiranje diferencirane nastave
- korištenje metoda motivacije djece i modifikacije njihova ponašanja temeljene na suvremenim teorijama učenja
- ocjenjivanje i druga vrednovanja postignuća djece koja sadrže informacije o njihovim jakim stranama i smjernice za unaprjeđenja
- omogućavanje svakom djetetu da u nastavnom procesu izrazi svoje jake strane, obiteljski i drugi identitet te razvijati urođene i/ili stečene potencijale
- visoki profesionalni i etički standardi prepoznatljivi su u ponašanju svih zaposlenika
- financijsko planiranje je transparentno i uključujuće, a proračuni ustanova sadrže stavke u kojima su vidljiva ulaganja za osiguravanje jednakih obrazovnih šansi svoj djeci.

Svaka odgojno-obrazovna ustanova temelji se na zakonskim dokumentima, a rad odgojno-obrazovne ustanove organizira se kroz različite programe kao što su cjelodnevni programi, program predškole, kraći programi koji uključuju učenje stranog jezika, plesa i sl. te program inkluzije djece s teškoćama u redovne skupine.

Za provedbu tih programa u predškolskim ustanovama potrebno je imati djelatnike sa potrebnim stupnjem stručne spreme te kvalifikacije koje su potrebne za rad s djecom. U ljudske potencijale odgojno-obrazovne ustanove ubrajamo sve djelatnike koji svojim prisustvom i svojim odgovornim postupcima omogućuju djeci s teškoćama aktivno sudjelovanje u svim aktivnostima te otklanjanje mogućih isključivanja. Ustrojstvo odgojno-obrazovne ustanove čine:

- ravnatelj/ica
- stručni suradnici – pedagog, psiholog te stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila
- odgojitelji
- zdravstveni voditelji i medicinske sestre
- osobni pomagači
- administrativno-računovodstveni službenici i tajnik
- kuhari te pomoćno-tehničko osoblje
- suradnici izvan vrtića

Svaki djelatnik na svoj način pridonosi odgojno-obrazovnoj inkluziji djece s teškoćama u razvoju. Ravnatelj je taj koji treba poznavati zakonodavstvo reguliranja prava djece s teškoćama i osoba s invalidnošću, poticati inkluzivnu kulturu, praksu i politiku odgojno-obrazovne ustanove, stvarati i poticati profesionalno okruženje te poticati odgojitelje i stručne suradnike za stručno usavršavanje u području inkluzivnog odgoja i obrazovanja (Nacionalni dokument okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama, 2017). Kako bi djetetove mogućnosti bile zadovoljene stručni suradnici i odgojitelji različitim edukacijama i stručnim usavršavanjima podižu svoje profesionalne kompetencije, unapređuju svoje znanje i vještine.

Ravnatelj zajedno s odgojiteljima, stručnim suradnicima i osobnim pomagačima surađuju s roditeljima kako bi zajedno doprinijeli boljem razumijevanju, unaprjeđivanju znanja, stjecanju novih iskustava te ono najbitnije, promicanje ideja inkluzivne pedagogije.

1.2. Profesionalna potpora djeci s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama

Od upisa u ustanovu predškolskog odgoja i obrazovanja prati se razvoj psihofizičkog razvoja i zdravlje djeteta. Roditelji ispunjavaju upitnik s podacima o cjelokupnom razvoju djeteta – spoznajnom, emocionalnom, socijalnom, motoričkom, razvoju govora i zdravstvenim poteškoćama. Na taj način upoznaju se djeca i roditelji. Stručni tim ustanove predškolskog odgoja i obrazovanja dobiva važne podatke vezano uz dijete kojemu je potrebna prilagodba, napredovanje te prevencija mogućih teškoća. Inicijalni intervjui na upisima, informacije dobivene u suradnji s vanjskim suradnicima

i uvidom u zdravstveni karton djeteta, zatim informacije dobivene od odgojitelja, ali i osobnih pomagača omogućavaju svima koji rade s djecom s teškoćama u razvoju lakše razumijevanje i suradnju (Milan Mustać, 2019). S ciljem jačanja kompetencija u radu s djecom s teškoćama u razvoju potiču se razna predavanja, edukacije, radionice koje vode stručni suradnici. U predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama profesionalnu potporu djeci s teškoćama u razvoju pružaju: stručni suradnici, odgojitelji te osobni pomagači.

Stručni suradnici su stručno osposobljene osobe sa zanimanjem psihologa, pedagoga te stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila. Oni pridonose razvoju i unapređenju djelatnosti predškolskog odgoja i obrazovanja, a samim time pružaju pomoć djeci i odgojiteljima u radu.

Prema Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i obrazovanja (2008) psiholog prati psihofizički razvoj i napredovanje pojedinačnog djeteta, postavlja razvojne zadaće i skrbi se o psihičkom zdravlju djece. Svojim djelovanjem pridonosi razvoju timskog rada u dječjem vrtiću i sudjeluje u stvaranju temeljnih uvjeta za ostvarivanje dječjih prava. Posebno je važna uloga psihologa u prepoznavanju djece s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama (djece s teškoćama i darovite djece) i promišljanju razvojnih zadaća za njihovo napredovanje prema sposobnostima. Suraduje i sudjeluje u programima stalnog usavršavanja odgojitelja, s roditeljima i lokalnom zajednicom te unapređuje cjelokupan rad u dječjem vrtiću. Povezuje se sa zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi, koristi se supervizijskom pomoći i sudjeluje u istraživanjima u dječjem vrtiću te javno prezentira rezultate.

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja (2008) navodi da pedagog prati realizaciju odgojno-obrazovnog rada, stručno pridonosi maksimalnoj efikasnosti odgojno-obrazovnih ciljeva te unapređuje cjeloviti odgojno-obrazovni proces; predlaže inovacije, suvremene metode i oblike rada; predlaže, sudjeluje i pomaže odgojiteljima u ostvarivanju programa stručnog usavršavanja i njihova cjeloživotnog obrazovanja; ostvaruje suradnju s roditeljima i pomaže im u odgoju i obrazovanju djece te rješavanju odgojno-obrazovnih problema; suraduje s drugim odgojno-obrazovnim čimbenicima; pridonosi razvoju timskoga rada u dječjem vrtiću; javno predstavlja odgojno-obrazovni rad dječjeg vrtića.

Stručnjaci edukacijsko-rehabilitacijskog profila rade na prepoznavanju, ublažavanju i otklanjanju teškoća djece. Utvrđuju specifične potrebe djece s teškoćama i o njima informiraju odgojitelje, ostale suradnike i roditelje. Stvaraju uvjete za uključivanje djece u posebne i redovite programe dječjeg vrtića. U suradnji s odgojiteljima, stručnim timom i roditeljima utvrđuju najprimjerenije metode rada za svako pojedino dijete te ih primjenjuju u svome radu. Surađuju sa zdravstvenim ustanovama i ustanovama socijalne skrbi te drugim čimbenicima u prevenciji razvojnih poremećaja u djece. Prate, proučavaju i provjeravaju u praksi znanstvene i teorijske spoznaje s područja edukacijsko-rehabilitacijskih znanosti. Unapređuju vlastiti rad i cjelokupan proces uključivanja djece s teškoćama u zajednicu, navodi Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i obrazovanja (2008).

Neposredno sudjelovanje stručnih suradnika – edukacijskog rehabilitatora, logopeda, socijalnog pedagoga, pedagoga i psihologa u inkluzivnom odgojno-obrazovnom okruženju sastoji se od aktivnosti usmjerenih na (Nacionalni dokument okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama, 2017):

- stručnu podršku u ostvarivanju inkluzivnih programa kroz suradnju s odgajateljima/učiteljima
- praćenje ostvarivanja pružanja individualizirane podrške u učenju i odrastanju
- predlaganje načina za unapređenje kvalitete rada učitelja te inkluzivne i profesionalne kulture
- sudjelovanje u planiranju i provođenju postupaka rane intervencije i prevencije u ranoj i predškolskoj dobi
- suradnju s roditeljima
- sudjelovanje u izradi i vrednovanju osobnog kurikulumu
- sudjelovanje u profesionalnom usmjeravanju učenika s teškoćama
- osmišljavanje i provedbu preventivnih programa
- planiranje i sudjelovanje u primijenjenim istraživanjima u području prevencije, procjene i intervencije

- suradnju s ustanovama i organizacijama uže i šire lokalne zajednice koje se bave odgojem i zaštitom djece u najširem smislu.

Djeca u ustanovi ranog i predškolskog odgoja provode velik dio vremena, zato odgojitelji postaju značajnije osobe u njihovom životu. Prema Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (2008) odgojitelj je stručno osposobljena osoba koja provodi odgojno-obrazovni program rada s djecom predškolske dobi i stručno promišlja odgojno-obrazovni proces u svojoj odgojno-obrazovnoj skupini. On pravodobno planira, programira i vrednuje odgojno-obrazovni rad u dogovorenim razdobljima. Prikuplja, izrađuje i održava sredstva za rad s djecom te vodi brigu o estetskom i funkcionalnom uređenju prostora za izvođenje različitih aktivnosti. Radi na zadovoljenju svakidašnjih potreba djece i njihovih razvojnih zadaća te potiče razvoj svakoga djeteta prema njegovim sposobnostima. Vodi dokumentaciju o djeci i radu te zadovoljava stručne zahtjeve u organizaciji i unapređenju odgojno-obrazovnog procesa. Suraduje s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom u dječjem vrtiću kao i s ostalim sudionicima u odgoju i obrazovanju djece predškolske dobi u lokalnoj zajednici. Odgovoran je za provedbu programa rada s djecom kao i za opremu i didaktička sredstva kojima se koristi u radu. Mikas i sur. (2012) kako bi inkluzija bila što uspješnija smatraju da je zadaća odgojitelja stvaranje pozitivne atmosfere, pružanje podrške i prihvaćanja, pružanje osjećaja sigurnosti i međuvršnjačke suradnje, stvaranje prilika gdje dijete može svladati nove vještine, motiviranje djeteta različitim poticajima te osiguravanje uvjeta za individualizirani pristup i materijalno okruženje.

U dječjim vrtićima odgojitelji neposredno rade s odgojno-obrazovnom skupinom u koju se uključuju djeca s teškoćama. U sklopu toga njihova je uloga (Nacionalni dokument okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama, 2017):

- pratiti psihofizički razvoj djeteta, njegova postignuća i ponašanje u kontekstu svakodnevnih situacija učenja
- upoznati tim za podršku s uočenim odstupanjima i surađivati s roditeljima radi zajedničkog upućivanja vanjskom stručnjaku, ovisno o vrsti teškoće
- izrađivati inicijalne procjene, dokumentirati odgojno-obrazovni proces u koji je dijete s teškoćama uključeno i voditi bilješke o djetetu
- sudjelovati u izradi osobnog kurikulumu

- u skladu sa specifičnim potrebama djeteta s teškoćama mijenjati i prilagođavati okruženje, postupke, metode i oblike rada te izrađivati i primjenjivati individualizirane materijale za učenje u suradnji s timom za podršku
- stvarati povoljno emocionalno ozračje za uključivanje djeteta s teškoćom.

1.2.1. Osobni pomagači

S obzirom da je sve više djece s teškoćama koja se uključuju u odgojno-obrazovne skupine s redovitim programom, djeci se omogućuje tj. dodjeljuje osobni pomagač. Nema definicije koja bi točno definirala tko su osobni pomagači, ali svaka koja se navodi teži jednome, a to je pomaganje ili olakšavanje drugim osobama. Prema Elenori Glavina osobni pomagači su tu da pomognu djeci da se što bolje i kvalitetnije integriraju te da im olakšaju rješavanje osobnih potreba, usmjeravajući ih ovisno o teškoći koju imaju (Beti, 2019). Osobni pomagači su osobe tj. djelatnici u odgojno-obrazovnoj ustanovi koji pomažu odgojiteljima i ostalim stručnim suradnicima u provedbi odgojno-obrazovne inkluzije djece s teškoćama (Miller, bez dat.). Ajduković i Ajduković kako bi lakše objasnili terminologiju pomagača navode tri glavne kategorije: profesionalni pomagači (stručnjaci) u koje ubrajaju psihologe, socijalne radnike, liječnike, pedagoge, nastavnike, defektologe i mnoge druge koji da bi mogli raditi trebaju polaziti dodatne edukacije i treninge. Drugu skupinu čine paraprofesionalni pomagači, odnosno osobe koje nisu posebno obrazovane za taj posao, ali su ga odabrale kao svoj poziv i dodatno se osposobljavaju tečajevima, edukacijama, supervizijama, seminarima i iskustvom kojeg su stekli radom, a za svoj rad primaju određenu naknadu. Treća skupina pomagača su volonteri (dobrovoljci) koji nemaju formalno obrazovanje, koji priskaču u pomoć, ali to ne čine kao dio svoje redovite radne aktivnosti i angažiraju se za takve aktivnosti bez primanja naknade.

U Republici Hrvatskoj sve je više djece kojima je potreban osobni pomagač, a osobni pomagači zapošljavaju se ukoliko je objavljen javni natječaj na stranicama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Na temelju članka 6. stavka 1. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (»Narodne novine«, br. 10/97. i 107/07.), Hrvatski sabor na sjednici 16. svibnja 2008. donio je Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe u kojem u članku 6. navodi da se u odgojno-obrazovne skupine s redovitim programom uključuju se, na temelju mišljenja stručnog povjerenstva (osnovanog po propisima iz područja socijalne skrbi), mišljenja stručnih suradnika (pedagoga,

psihologa, stručnjaka edukacijsko-rehabilitacijskog profila), više medicinske sestre i ravnatelja dječjeg vrtića kao i odgovarajućih medicinskih i drugih nalaza, mišljenja i rješenja nadležnih tijela, ustanova i vještaka, i to:

- djeca s lakšim teškoćama koja s obzirom na vrstu i stupanj teškoće, uz osiguranje potrebnih specifičnih uvjeta mogu svladati osnove programa s ostalom djecom u skupini, a uz osnovnu teškoću nemaju dodatne teškoće, osim lakših poremećaja glasovno-govorne komunikacije;
- djeca s težim teškoćama uz osiguranje potrebnih specifičnih uvjeta, ako je nedovoljan broj djece za ustroj odgojno-obrazovne skupine s posebnim programom.

U Republici Hrvatskoj osobni pomagači zapošljavaju se ukoliko je objavljen javni natječaj na stranicama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

2. PROFESIONALIZACIJA OSOBNOG POMAGAČA

2.1. Pomagači i stručni komunikacijski posrednici

Kako bi se djeci s teškoćama pružila odgojno-obrazovna podrška u odgojno-obrazovnim ustanovama uključuju se osobni pomagači i stručni komunikacijski posrednici u odgojno-obrazovne skupine. Osobni pomagači i stručni komunikacijski posrednici pružaju podršku odgojno-obrazovnim skupinama u neposrednom radu s djetetom s teškoćama, kao što pružaju podršku djeci tako je pružaju i odgojiteljima. Oni pomažu djeci s teškoćama u svladavanju prepreka i u provedbi aktivnosti tijekom odgojno-obrazovnog procesa radi bolje socijalizacije i aktivnog uključivanja djeteta u odgojno-obrazovnu skupinu (Nacionalni dokument okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama, (2017).

Sinonim osobnom pomagaču su asistenti ili pomoćnici. Nisu samo osobni pomagači u odgojno-obrazovnim ustanovama ti koji pomažu djeci s teškoćama u provedbi aktivnog uključivanja u odgojno-obrazovnu skupinu. Njegovatelj djece je osoba koja pruža pomoć i skrb, stručno se usavršava, vodi brigu o prehrani, brine o osobnoj higijeni i stvaranju novih higijenskih navika, brine o fiziološkim potrebama djece, ukoliko dođe do zdravstvenih problema izvodi hitne medicinske intervencije, organizira različite aktivnosti s kojim potiče djetetov potencijal, prati razvoj djeteta i njegov napredak, surađuje s roditeljima i stručnim suradnicima te u dogovoru s roditeljima i stručnjacima obavlja i druge poslove (Perić, 2018).

Stručni komunikacijski posrednik je osoba koja pruža komunikacijsku potporu gluhoj, nagluhoj i gluhoslijepoj djeci u onom sustavu komunikacije koji preferira gluho, nagluho ili gluhoslijepo dijete: hrvatski znakovni jezik, prilagođeni hrvatski znakovni jezik (taktilni, locirani, vođeni) ili ostale sustave komunikacije koji se temelje na hrvatskom jeziku (simultana znakovno-govorna komunikacija, ručne abecede, titlovanje ili daktilografija, očitavanje govora s lica i usana, pisanje na dlanu i korištenje tehničkih pomagala) (Šeks, bez dat.).

Prema Pravilniku o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima (2018) poslovi stručnog komunikacijskog posrednika obuhvaćaju: pružanje komunikacijske potpore u onom sustavu komunikacije kojeg dijete preferira, poticanje djeteta na suradnju s ostalom djecom, pružanje potpore u kretanju za gluhoslijepu djecu i osiguravanje prenošenja vizualnih/auditivnih informacija, suradnja s odgojiteljima i stručnim suradnicima te obavljati ostale poslove sukladno potrebama djeteta.

2.2. Opis poslova osobnog pomagača

Realiziranje poslova osobnog pomagača vrši se tijekom boravka djeteta s teškoćama u odgojno-obrazovnoj skupini. Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima (2018) navodi poslove koje izvršavaju pomoćnici u nastavi, samim time osobni pomagači poistovjećuju se s tim poslovima, ali u radu s djecom s teškoćama u odgojno-obrazovnim skupinama. Poslovi osobnog pomagača su:

- potpora u komunikaciji i socijalnoj uključenosti:
  - poticati dijete na suradnju s ostalom djecom
  - usmjeravati dijete na oblike ponašanja koji su prihvatljivi te ukoliko je djetetovo ponašanje štetno, upozoriti na neprihvatljivo ponašanje uz prethodno savjetovanje s roditeljima, odgojiteljima i/ili stručnim suradnicima
  - pružanje potpore u provedbi pravila igre
  - davanje potpore u socijalizaciji uz interakciju s drugom djecom
- potpora u kretanju:
  - voditi dijete kojemu je potrebna potpora u kretanju

- voziti dijete u kolicima ako se ne može samostalno voziti te pomoći pri upravljanju pomagalima za penjanje i spuštanje
- potpora pri uzimanju hrane i pića:
  - pružanje potpore djetetu pri pijenju, pripremanje hrane (usitnjavanje, rezanje) i hranjenje djeteta ovisno o potrebi
- potpora u obavljanju higijenskih potreba:
  - pružanje potpore djetetu pri održavanju higijene i kod odlaska na toalet,
  - pružanje potpore kod korištenja toaleta (stavljanje i pridržavanje, svlačenje i oblačenje odjeće te higijena nakon obavljene nužde)
- potpora kod obavljanja aktivnosti/igre/zadataka:
  - pružanje potpore djetetu u korištenju pedagoško-didaktičkih pomagala
  - dodavanje igračaka/stvari/materijala, usmjeravanje na izvršavanje zadataka te pružanje potpore djetetu u samovrednovanju
- dočekivanje djeteta i uvođenje u predškolsku ustanovu
- suradnja s djelatnicima predškolske ustanove te vršnjacima u skupini
- suradnja sa stručnim suradnicima koji su uključeni u odgojno-obrazovni rad s djetetom kako bi dijete postiglo što samostalnije funkcioniranje

Poslovi osobnog pomagača definiraju se programom rada koji sadrži neke poslove ili sve poslove koji su navedeni, a sve ovisi o potrebama djeteta s teškoćama s kojim će osobni pomagač raditi.

2.3. Edukacija pomagača

Poslove pomoćnika mogu raditi osobe koje imaju završenu najmanje četverogodišnje srednjoškolsko obrazovanje i/ili osobe koje su stekle djelomičnu kvalifikaciju i završeno osposobljavanje. S ciljem jačanja kompetencija osobnih pomagača za odgojno-obrazovnu inkluziju djece s teškoćama organiziraju se različite edukacije, radionice i supervizije. Obrazovanje pomoćnika provode ustanove za obrazovanje odraslih (npr. Pučko otvoreno učilište), udruge koje imaju odobrenje Ministarstva znanosti i obrazovanja za obrazovanje pomoćnika (npr. Centar IDEM iz Zagreba). Najčešći nositelji tj. predavači edukacija su: edukacijski rehabilitatori, psiholozi, logopedi, defektolozi te magistri primarnog obrazovanja sa višegodišnjim iskustvom u obrazovnoj inkluziji.

Učilište za obrazovanje odraslih IDEM u Zagrebu provodi program osposobljavanja pomoćnika. Program osposobljavanja provodi se u dvije kategorije (Učilište za obrazovanje odraslih IDEM, 2020):

1. Uvođenje u rad pomoćnika u nastavi u trajanju od 20 sati – kroz 10 sati predavanja i 10 sati vježbi, pomoćnici u nastavi upoznaju se s osnovnim pojmovima, odgojno obrazovnim potrebama učenika s teškoćama, odgojno obrazovnom inkluzijom, oblicima inkluzivne potpore u hrvatskom školstvu, pravima učenika s teškoćama. Također se upoznaju se sa specifičnostima pristupa poučavanju učenika s teškoćama, razvijaju metode pružanja podrške u odgojno obrazovnom procesu te razvijanju socijalnih vještina učenika s teškoćama.
2. Program osposobljavanja za obavljanje poslova pomoćnika u nastavi u radu s djecom s teškoćama u trajanju od 218 sati – kroz 90 sati teorijske nastave, 24 sata vježbi i 104 sata praktične nastave polaznici se upoznaju s temeljnim principima odgojno-obrazovnog uključivanja, školskom organizacijom, osnovama razvoja djeteta i učenja, komunikacijom u školi i podrškom u učenju te o naučenom provodi se praktična nastava pomoćnika. Svaki polaznik odabire dodatno dva predmeta od mogućih izbornih predmeta koji se polaznicima prezentiraju na početku edukacije.

Program edukacije pomoćnika u predškolskim ustanovama uključuje teorijski i praktični dio u trajanju od 20 sati s kojim se polaznici upoznaju s temeljnim principima predškolskog odgojno – obrazovnog sustava i oblicima potpore djeci s teškoćama, koja je uloga pomoćnika u predškolskoj ustanovi, metode kojima se pruža podrška djeci s teškoćama, važnost rane intervencije, igrom u radu s djecom s teškoćama, suradnja s roditeljima te na kraju osvrt na praktični dio. Ovaj programom edukacije pomoćnika priznat je na području cijele Republike Hrvatske i nakon njezina završetka može se izvršavati uloga osobnog pomagača u predškolskim ustanovama (Centar znanja Profectus, 2016).

Edukacijama se osobne pomagače upoznaje s osnovnim pojmovima, odgojno-obrazovnim potrebama djece s teškoćama, odgojno obrazovnom inkluzijom, oblicima inkluzivne potpore i pravima djece s teškoćama. Također se upoznaju sa specifičnostima pristupa poučavanju djece s teškoćama, razvijaju metode pružanja

podrške u odgojno-obrazovnom procesu te razvijanju socijalnih vještina. Ukoliko se edukacije provode za određenu skupinu djece s teškoćama tada je prvi dio edukacije teorijski dio, a drugi dio edukacije se najčešće održava u obliku iskustvene radionice.

Supervizije osobnim pomagačima predvođene su kvalificiranim stručnim suradnicima. Svrha supervizije je da osigura da se prepoznaju potrebe djeteta, da je pomagač usmjeren prema njima, te da se prati djelotvornost poduzetih intervencija te da supervizija nije edukacija ni savjetovanje (Ajduković, Potočki i Sladović, 1999.; BAC 1996). Osoba koja predvodi supervizije naziva se supervizorom. Supervizor je taj koji osobnog pomagača potiče da provjeri i ispita svoje osjećaje i ponašanja koja potiče prema interakciji s djetetom. Osnovna zadaća supervizora je da prati proces koji se zbiva između pomagača i djeteta, te stoga supervizor ne bi trebao istodobno biti ni edukator ni savjetnik superviziranom, jer se tako i sam može naći u sukobu uloga (Ajduković et al., 1999).

3. METODOLOGIJA

3.1. Cilj

Cilj ovog rada bio je analizirati mišljenja sudionika o doživljavanju uloge i zadaća osobnih pomagača u predškolskim ustanovama te jesu li osobni pomagači kompetentni za rad s djecom s teškoćama u razvoju.

3.2. Sudionici i postupak istraživanja

Na internetskim stranicama za potrebe ovog rada u razdoblju od 1. do 15. srpnja 2020. godine podijeljen je on-line upitnik (Prilog 1.). On-line upitnik proveden je među studentima, odgojiteljima – pripravnicima, odgojiteljima, roditeljima te osobnim pomagačima. U istraživanju je ukupno sudjelovalo 133 sudionika: 128 osoba ženskog spola (N=128; 96,2%) te 5 osoba muškog spola (N=5; 3,8%). Sudionici su istraživanju pristupili anonimno i dragovoljno (on-line upitnikom nisu se tražili osobni podaci sudionika koji bi ih kasnije mogli identificirati). Tijekom rješavanja on-line upitnika sudionici su mogli odustati u bilo kojem trenutku ne rješavanjem ili odbijanjem rješavanja on-line upitnika. Neka pitanja on-line upitnika nisu bila obaveznog rješavanja tako da se ponekad znao pojaviti uzorak manji od 111.

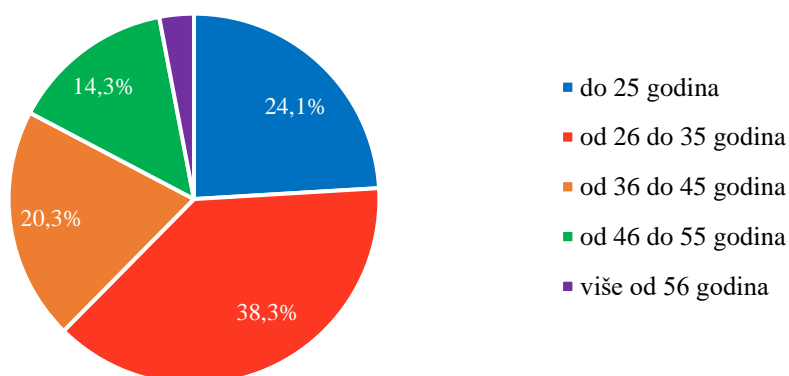
3.3. Instrument

Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je on-line upitnik pod nazivom „Uloga i zadaće osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi“, koji se sastoji od dvadeset i

sedam čestica. Prvi dio on-line upitnika (od prvog do petog pitanja - 5 čestica) odnosi se na demografske, opće podatke, odnosno prikupljaju se informacije o tome tko ispunjava upitnik, dob i status sudionika, razina obrazovanja te godine radnog staža. Drugi dio on-line upitnika sastoji se od čestica otvorenog (4 čestice) i zatvorenog tipa s već unaprijed ponuđenim odgovorima (18 čestica). U on-line upitniku, pojedine čestice zahtijevale su odgovor na pitanja, a vezale su se na obrazloženje stajališta, navođenje i opisivanje dok su na ostala pitanja odgovarali na ljestvici Likertova tipa (uopće se ne slažem, uglavnom se ne slažem, podjednako se slažem i ne slažem, uglavnom se slažem, u potpunosti se slažem) te sa DA/NE odgovorima.

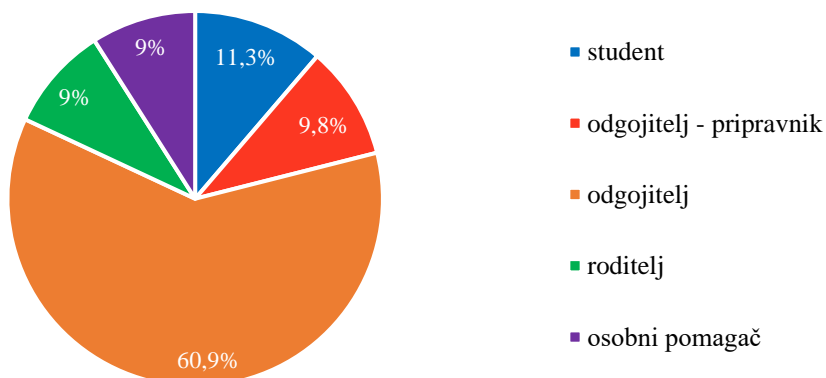
4. REZULTATI I RASPRAVA

Prvi dio on-line upitnika (od prvog do petog pitanja) odnosi se na opće podatke o sudionicima. Ukupno je u istraživanju sudjelovalo 133 sudionika (N=133). Iz Grafikon 1 vidi se da je sudjelovao najveći broj sudionika u dobi od 26 do 35 godina (N=51; 38,3%), a najmanji broj sudionika u dobi više od 56 godina (N=4; 3%).

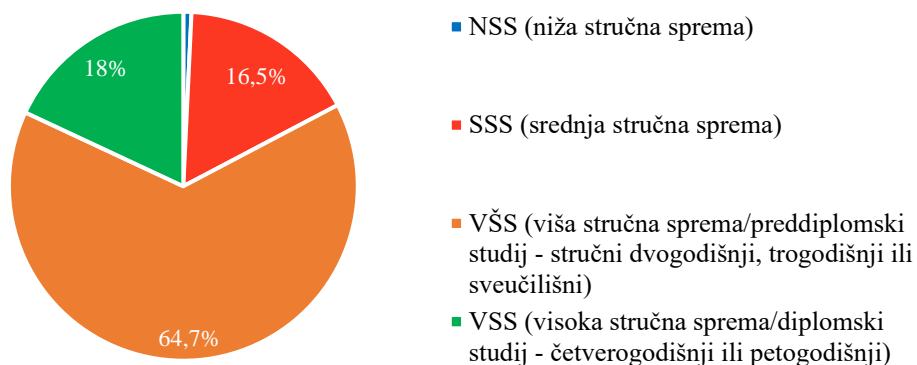
Grafikon 1. Dob sudionika

Prema statusu sudionika najviše je odgojitelja (N=81; 60,9%), zatim studenata (N=15; 11,3%), potom odgojitelji – pripravnici (N=13; 9,8%) te na kraju sa jednakim udjelom sudionika roditelji i osobni pomagači (N=12; 9%) što je prikazano Grafikonom 2.

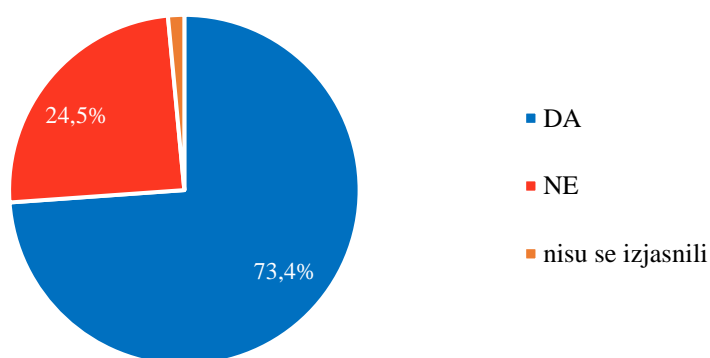
Grafikon 2. Status sudionika

U Grafikonu 3 prikazano je da prema razini obrazovanja najveći broj sudionika (N=86; 64,7%) ima završenu višu stručnu spremu, zatim visoka stručna sprema (N=24; 18%), potom srednja stručna sprema (N=22; 16,5%) te svega sa 0,8% jedan sudionik sa nižom stručnom spremom.

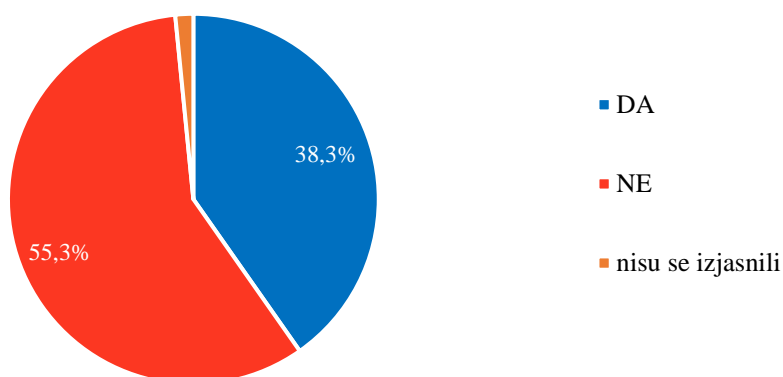
Grafikon 3. Razina obrazovanja sudionika

Uvidom u rezultate istraživanja i analizom podataka za šesto i sedmo pitanje koje se odnosilo na odgojitelje te odgojitelje – pripravnike (N=94; 70,7%), pojedini studenti koji još nisu stekli svoju titulu ali rade u predškolskim ustanovama, a odgovorili su na ta pitanja isključeni su iz obrade kao roditelji te osobni pomagači. Uključuje li njihova skupina djeteta s teškoćama najveći broj sudionika (N=69; 73,4%) izjasnio se s da, zatim odgovor ne (N=23; 24,5%) i dvoje (2,1%) nije se izjasnilo na ovo pitanje, što je prikazano Grafikonom 4.

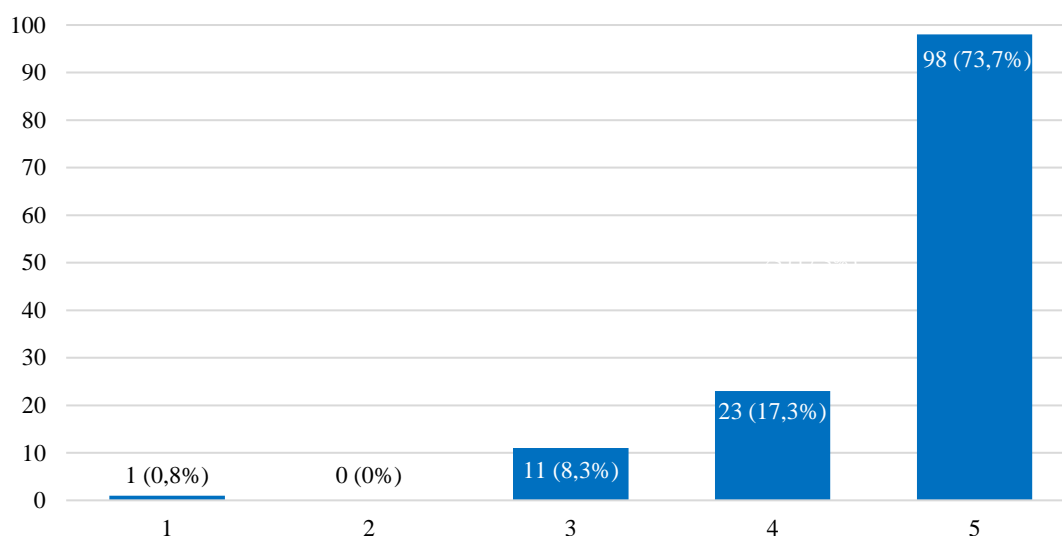
Grafikon 4. Uključenost djece s teškoćama u redovne skupine predškolske ustanove

Grafikonom 5 prikazana je zastupljenost osobnih pomagača. Najveći broj sudionika (N=52; 55,3%) izjasnio se da dijete nema osobnog pomagača, 36 (38,3%) da dijete ima svog pomagača, a šestero sudionika (6,4%) nije se izjasnilo na ovo pitanje.

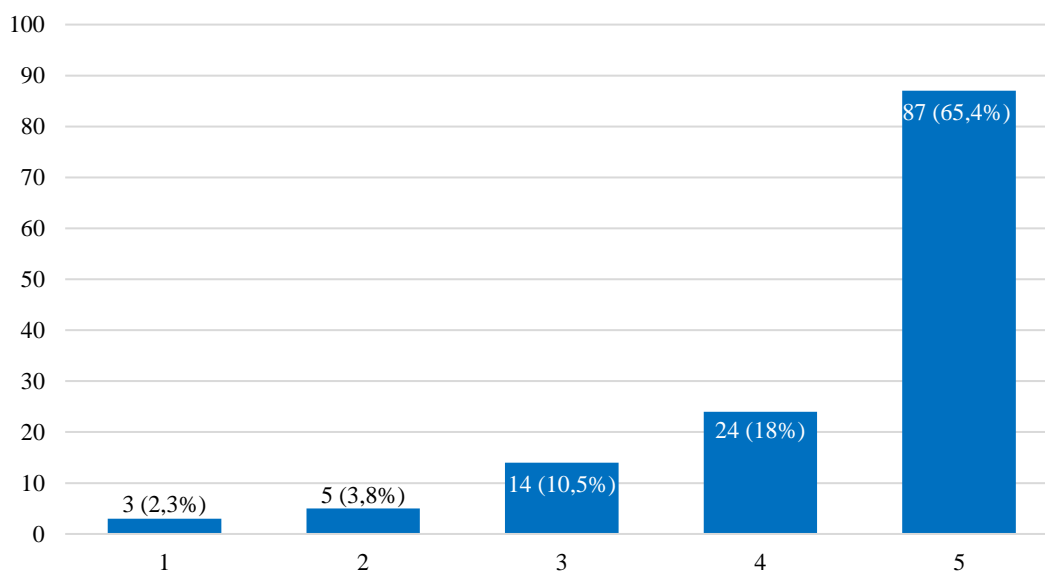
Grafikon 5. Zastupljenost osobnog pomagača

Ljestvicom Likertova tipa (1 – uopće nije točno, 2 – uglavnom nije točno, 3 – podjednako se slažem i ne slažem, 4 – uglavnom je točno, 5 – u potpunosti je točno) sudionici su trebali procijeniti točnost dviju tvrdnji: „Djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu“ te „Svakom djetetu s teškoćama treba biti dodijeljen/omogućen osobni pomagač“. S tvrdnjom Djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu koja je prikazana u Grafikonu 6 najveći broj sudionika izjasnio se da je u potpunosti točna (N=98; 73,7%), manji broj sudionika (N=23; 17,3%) da je uglavnom točno, a podjednako se slažem i ne slažem 11 sudionika (8,3%). Jedan sudionik (0,8%) ne slaže s tvrdnjom da djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu.

Grafikon 6. Djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu

Analizom tvrdnje Svakom djetetu s teškoćama treba biti dodijeljen/omogućen osobni pomagač Grafikonom 7 prikazano je koliko sudionika smatra tvrdnju točnom. Najveći broj sudionika izjasnio se da je tvrdnja u potpunosti točna (N=87; 65,4%), manji broj sudionika da je uglavnom točna (N=24; 18%), a podjednako se slažem i ne slažem 14 sudionika (10,5%). Ovom tvrdnjom 8 sudionika (6,1%) navodi neslaganje.

Grafikon 7. Svakom djetetu s teškoćama treba biti dodijeljen/omogućen osobni pomagač

Kod pitanja višestrukog odabira sudionici su se trebali izjasniti za koje poslove smatraju da su zaduženi osobni pomagači. On-line upitnikom bilo je ponuđeno:

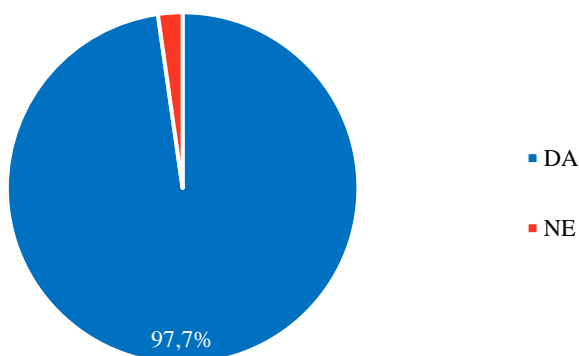
- dočekivanje djeteta i uvođenje u predškolsku ustanovu
- pomoć pri svladavanju svakodnevnih zadataka, kreativnim radionicama, u igri...
- terapijski rad s djetetom
- poticati i usmjeravati dijete
- rad s roditeljima
- pomoć pri oblačenju, hranjenju, osobnoj higijeni, odlasku na toalet
- sve od navedenog

Najveći broj sudionika (N=83; 62,4%) složio se s poticanjem i usmjeravanjem djeteta, zatim pomoć pri svladavanju svakodnevnih zadataka, kreativnim radionicama, u igri te pomoć pri oblačenju, hranjenju, osobnoj higijeni, odlasku na toalet izjasnilo se više od 70 (>54%) sudionika. Najmanji broj sudionika (N=29; 21,8%) složio se sa radom

s roditeljima, iako su roditelji osobe koje najviše poznaju svoje dijete i njegove potrebe, oni mogu svojim savjetima najviše pomoći i olakšati rad osobnog pomagača. Obrazloženjem sudionika koje poslove smatraju da su u nadležnosti osobnog pomagača najveći broj sudionika opisuje neke istoznačnice iz prethodnog pitanja: pomoć pri svladavanju svakodnevnih zadataka, poticanje djeteta, olakšavanje i usmjeravanje djeteta, uključivanje djeteta u aktivnosti i interakciju s drugom djecom te pružanje podrške djetetu. Suradnja sa stručnim timom i odgojiteljima, osmišljavanje poticaja, planiranje i dokumentiranje te prilagođavanje prostora i materijala razlažu nekolicina sudionika.

Na pitanje „Smatrate li da je osobni pomagač važan/bitana djetetu s teškoćama?“, najveći broj sudionika istraživanja (N=130; 97,7%) odgovorio je potvrdno, dok troje (2,3%) negativno, što je prikazano Grafikonom 8.

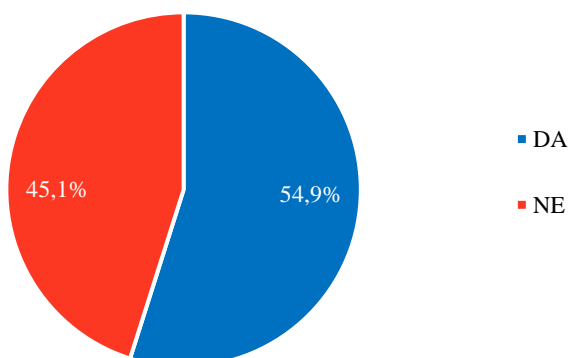

Grafikon 8. Važnost osobnog pomagača djetetu s teškoćama

Pri navođenju obrazloženja troje (2,2%) sudionika miješa terminologiju djece s teškoćama u razvoju i djecu s posebnim potrebama. Djeca s teškoćama u razvoju su djeca koja manifestiraju teškoće u razvoju, a koja vjerojatno ne će moći dosegnuti ili održati zadovoljavajuću razinu zdravlja ili razvoja, odnosno čije će zdravlje ili razvoj vjerojatno biti ozbiljno oštećeni ili pogoršani bez dodatne potpore ili posebnih usluga u području zdravstvene njege i zaštite, rehabilitacije, socijalne zaštite, odgoja i obrazovanja te drugih oblika potpore (Bouillet, 2010; Išpanović Radojković, 2007). Dok dijete s posebnim potrebama zahtijeva posebnu brigu i pažnju, dijete koje se nalazi na jednom ili drugom kraju spektra mentalnih sposobnosti ili dijete čiji razvoj pati zbog problema u učenju, fizičkoga ili senzornog nedostatka ili invalidnosti (Bouillet, 2010; Stoppard 2004). Sudionici istraživanja navode da je osobni pomagač važan djetetu s teškoćama zbog toga jer djetetu omogućuje lakšu prilagodbu, olakšava mu pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti, osobni pomagač je kao što je netko od

sudionika naveo „poticatelj, motivator, podrška, oslonac, suigrač i prijatelj“ te individualan pristup djetetu. Analizom odgovora u kojem su sudionici trebali obrazložiti svoje stajalište na prethodno pitanje, 34 (25,6%) sudionika navodi da je osobni pomagač važan djetetu s teškoćama u razvoju jer pruža individualan pristup i potpuno je posvećen djetetu što odgojitelj sa velikom grupom djece ne može. S time osobni pomagač olakšava rad odgojitelju te pruža nesmetan pristup ostaloj djeci u odgojno-obrazovnoj skupini. Kao problem ovog pitanja navodi se da kada dijete s teškoćama nema svog osobnog pomagača, odgojitelj je taj koji se treba posvetiti djetetu s teškoćama što dovodi da ostala djeca u „gube“ te da osobni pomagači znaju biti pomagači odgojitelju, a ne djetetu s teškoćama u razvoju.

Grafikonom 9 prikazano je jesu li osobni pomagači kompetentni za rad s djecom s teškoćama. Najveći broj sudionika istraživanja (N=73; 54,9%) odgovorio je potvrdno na pitanje da su osobni pomagači kompetentni za rad s djecom s teškoćama, dok 60 sudionika (45,1%) negativno. Analizom istraživanja utvrđeno je da sudionici koji su odgovorili potvrdno i da smatraju da su osobni pomagači kompetentni za rad s djecom s teškoćama sumnjaju u njihovu kompetentnost. Obrazloženjem svojega stajališta njih 23 od ukupno 73 sudionika koji su odgovorili potvrdno navode da je osobni pomagač kompetentan ukoliko ima prethodno stečeno znanje, ako je školovan/educiran, ili „trebao bi biti kompetentan“, „nadam se“ što dovodi do dvosmislene izjave je li osobni pomagač kompetentan ili nije. Sedamnaestero sudionika osobnog pomagača poistovjećuje sa terminom „odgojitelj pomagač“/„treći odgojitelj“ ili pomagač koji ima ili završava stručno fakultetsko obrazovanje vezano za rad s djecom.

Grafikon 9. Kompetentnost osobnih pomagača

Uvidom u rezultate istraživanja i analizom dvanaestog pitanja („Što kao odgojitelj očekujete od osobnog pomagača?“) koje se odnosilo na odgojitelje i odgojitelje – pripravnike (N=94; 70,7%) pojedini studenti, roditelji te osobni pomagači također su odgovorili, ali su isključili iz daljnje obrade za dvanaesto pitanje. Dvanaestero sudionika (12,8%) nije se izjasnilo za dvanaesto pitanje, dok ostali sudionici (N=82; 87,2%) često navode:

- suradnju, partnerstvo, timski rad (kako poticati dijete, kako ga uključiti u aktivnosti, podrška)
- individualan rad s djetetom s teškoćama te pomoć pri savladavanju svakodnevnih aktivnosti
- angažiranost osobnog pomagača – da se posveti djetetu s teškoćama, da se poveže te da brine o sigurnosti djeteta

Sudionici navode da odgojitelji i osobni pomagači međusobnom suradnjom i kvalitetnom komunikacijom mogu doprinijeti boljitku djeteta s teškoćama. Međusobnim poštovanjem i uvažavanjem mišljenja i ideja (način osmišljavanja i planiranje i provedba aktivnosti) da bi se djetetu s teškoćama na profesionalan način omogućila inkluzija. Zatim edukacijama, radionicama i savjetovanjem od strane stručnih osoba ulagati u sebe i svoje znanje za dobrobit djeteta s teškoćama. U odgojno-obrazovnoj skupini djeci na prihvatljiv način objasniti teškoću djeteta što dovodi do benefita djeteta s teškoćama te druge djece o razvijanju empatije te pomoći i podrške djetetu s teškoćama. Zajedničkim snagama poticati dijete s teškoćama te drugu djecu da budu motivatori djetetu s teškoćama kako bi se što više potakla samostalnost i samopouzdanje što dijete dovodi do osobnog napretka.

Tablica 1. Prikaz apsolutnih i relativnih frekvencija odgovora doživljaja osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi

	Uopće se ne slažem	Uglavnom se ne slažem	Podjednako se slažem i ne slažem	Uglavnom se slažem	U potpunosti se slažem	Mean
Tvrdnja	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	N (%)	
Dijete koje ima podršku pomagača zakinuto je za stručnu pomoć odgojitelja u dječjem vrtiću	81 (60,9)	23 (17,3)	20 (15)	8 (6)	1 (0,8)	1,68
Odgojitelji u skupinama previše se oslanjaju na pomagača.	38 (28,6)	35 (26,3)	38 (28,6)	16 (12)	6 (4,5)	2,38
Odgojitelji i pomagači često ne znaju granice profesionalnih zaduženja.	35 (26,3)	36 (27,1)	38 (28,6)	18 (13,5)	6 (4,5)	2,43
Unatoč kompetencijama pomagača, odgojitelj je taj koji organizira i vodi skupinu.	1 (0,8)	5 (3,8)	12 (9)	38 (28,6)	77 (57,9)	4,39
Posao pomagača je pripremanje radnih materijala za dijete s teškoćama.	25 (18,8)	26 (19,5)	44 (33,1)	26 (19,5)	12 (9)	2,80
Pomagač djetetu s teškoćama trebao bi biti član njegove obitelji.	83 (62,4)	32 (24,1)	16 (12)	1 (0,8)	1 (0,8)	1,53
Pomagač djetetu s teškoćama trebao bi biti istog spola kao i dijete.	115 (86,5)	12 (9)	4 (3)	1 (0,8)	1 (0,8)	1,20
Mislím da je najbolje da pomagači budu ženskog spola	121 (91)	11 (8,3)	1 (0,8)	-	-	1,10
Posao pomagača djetetu s teškoćama mogu jednako dobro raditi osobe oba spola.	-	-	2 (1,5)	8 (6)	123 (92,5)	4,91
Za rad pomagača važna je njegova edukacija	1 (0,8)	3 (2,3)	16 (12)	26 (19,5)	87 (65,4)	4,47
Za rad pomagača najvažnije je iskustvo	5 (3,8)	21 (15,8)	64 (48,1)	32 (24,1)	11 (8,3)	3,17
Pomagač treba sudjelovati u dnevnim i tjednim sastancima (ako postoje) stručnih zaposlenika vrtića.	3 (2,3)	11 (8,3)	35 (26,3)	39 (29,3)	45 (33,8)	3,84

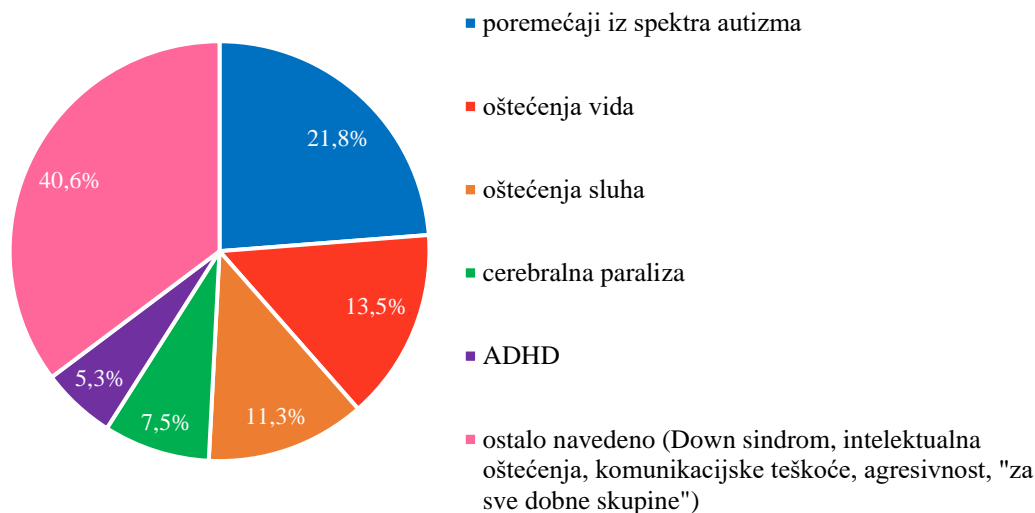
Najviše sudionika (N=123; 92,5%) se u potpunosti slaže s tvrdnjom da posao pomagača djetetu s teškoćama mogu jednako dobro raditi osobe oba spola. Sudionici se u potpunosti slažu s tvrdnjom da unatoč kompetencijama pomagača, odgojitelj je taj koji organizira i vodi skupinu (N=77; 57,9%) te 87 (65,4%) sudionika se u potpunosti slaže da je za rad pomagača važna edukacija.

Najviši postotak (91%) s tvrdnjom s kojom se uopće ne slažu, sudionici (N=121) izrazili su prema tvrdnji koja navodi da bi najbolje bilo da pomagači budu samo ženskog spola. Da bi pomagač trebao biti istog spola kao i dijete s teškoćama neslaganje s tvrdnjom potvrdilo je 115 (86,5%) sudionika. Sudionici (N=83; 62,4%) se uopće ne slažu s tvrdnjom da djetetu s teškoćama treba biti pomagač član obitelji, kao i sa tvrdnjom da dijete koje ima osobnog pomagača zakinu je za stručnu pomoć odgojitelja u dječjem vrtiću (N=81; 60,9%).

Sa tvrdnjama da je posao pomagača pripremanje radnih materijala za dijete s teškoćama (N=44; 33,1%) te da je za rad pomagača najvažnije iskustvo (N=64; 48,1%) sudionici istraživanja izrazili su slaganje i neslaganje. Sudionici (N=43, 32,4%) ipak više naginju slaganju tvrdnji da je za rad pomagača najvažnije iskustvo.

Najmanji postotak slaganja s obje tvrdnje sudionici (N=6; 4,5%) izrazili su prema tvrdnjama da se odgojitelji u skupinama previše oslanjaju na pomagače te da odgojitelji i pomagači često ne znaju granice profesionalnih zaduženja. No prilikom objašnjavanja svojih stajališta i mišljenja par odgojitelja (N=5; 5,3%) obrazložilo je da su pomagači tu da olakšaju posao odgojitelju tj. da budu produžena ruka odgojitelju, pa se prema tome oslanjaju na pomagače.

Pri navođenju za koju skupinu djece s teškoćama je pomagač potreban sudionici (N=29; 21,8%) navode poremećaje iz spektra autizma, zatim oštećenja vida (N=18; 13,5%), potom oštećenja sluha (N=15; 11,3%), nakon toga cerebralna paraliza (N=10; 7,5%) i ADHD (N=7; 5,3%). Sudionici navode, ali u manjem broju djecu s Down sindromom, intelektualna oštećenja, komunikacijske teškoće te agresivnost, što je prikazano Grafikonom 10. Analizom odgovora 43 (32,3%) sudionika navelo je da su osobni pomagači potrebni „za sve dobne skupine“, „(za) sve skupine“, „predškolsku/vrtićku djecu“, „od najranije dobi/od jaslica pa nadalje“, „za djecu predškolskog uzrasta“ te „mlađu, srednju i stariju skupinu“, ovim se smatra da nisu shvatili bit pitanja.

Grafikon 10. Skupina djece za koju sudionici istraživanja smatraju da je pomagač potreban

Navođenjem za koju skupinu djece s teškoćama nije potrebno angažirati osobnog pomagača najveći broj sudionika (N=15; 11,3%) navode djecu s lakim teškoćama te djecu sa govorno-komunikacijskim teškoćama (N=9; 6,8%). U manjem broju sudionici navode da za djecu s Down sindromom, ADHD-om te za slabovidnu i gluhu nije potreban osobni pomagač. Kao i u prethodnom pitanju sudionici nisu obratili pozornost na postavljeno pitanje pa se i u ovom dogodilo navođenje odgojno-obrazovne skupine. Sudionici obrazlažu da sve ovisi o vrsti i stupnju teškoće koje dijete ima te da nije na njima da odlučuju.

Posao pomagača u predškolskoj odgojno-obrazovnoj ustanovi nije moguće u potpunosti definirati, jer se uloga pomagača mijenja s potrebama svakog djeteta. Na osobnom pomagaču ostaje da prilagodi sebe, vrijeme i prostor te način i metode rada samom djetetu, a raznom stručnom literaturom, edukacijama i radionicama da ulaže u svoje znanje i kompetentnost rada. Proučavanjem uloga i zadaća osobnih pomagača uviđa se velika potreba za njima, samim time i sudionici istraživanja potvrdili su da svakom djetetu treba biti dodijeljen osobni pomagač. Sudionici su svjesni nedostataka profesionalnih kompetencija osobnih pomagača, ali uz zajedničku pomoć stručnih suradnika, odgojitelja te roditelja mogu doprinijeti kompetencijama osobnog pomagača, a samim time i boljitku djeteta s teškoćama.

Slično istraživanje (Mujkanović i Božić, 2016) sa učiteljima provelo se u osnovnim školama na području grada Đakova (OŠ V. Nazora, OŠ I. G. Kovačića, OŠ Drenje te

OŠ Đakovački Selci). Rad se bavio istraživanjem stavova učitelja o ulozi pomoćnika u odgojno-obrazovnom procesu u redovnim školama. Istraživanjem se utvrdilo da učitelji iskazuju pozitivno mišljenje o uključivanju pomoćnika u nastavu te da zajedničkim radom učitelja i pomoćnika pridonose kvalitetnijoj nastavi što utječe na prihvaćanje djece s teškoćama u razvoju od strane vršnjaka. Mišljenjem i stavovima pomoćnika u nastavi prema percipiranju vlastite uloge koju obavljaju u provođenju inkluzivnoga obrazovanja bavila se autorica Drandić (2017). Radom se utvrdilo da pomoćnici u nastavi pridonose kvalitetnijem obrazovanju te povećanju samostalnosti djeci s teškoćama. Pomoćnici svojim angažmanom pomažu djeci u svakodnevnim aktivnostima bez obzira na njihovo dodatno obrazovanje te da uz pomoć nastavnika i stručnih suradnika pridonose jačanju inkluzivne kulture škole.

5. ZAKLJUČAK

Ovaj rad bavio se istraživanjem mišljenja sudionika o doživljavanju uloge i zadaća osobnih pomagača u predškolskim odgojno-obrazovnim ustanovama. Cilj istraživanja bio je istražiti kako sudionici doživljavaju osobnog pomagača, koje poslove i zadaće misle da bi trebao obavljati, koja je njegova uloga te je li kompetentan za rad s djecom s teškoćama u razvoju. Uz to, željelo se istražiti na koji način odgojitelj i osobni pomagač mogu pridonijeti boljitku djeteta s teškoćama u razvoju, Likertovom ljestvicom utvrditi slaganje ili neslaganje s tvrdnjama te za koju djecu s teškoćama u razvoju je ili nije potreban osobni pomagač. Analizom podataka potvrđeno je da sudionici podupiru uključivanje djece s teškoćama u razvoju u predškolsku ustanovu i redovite programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te da im se dodijeli osobni pomagač. Osobni pomagač koji je dodijeljen djetetu s teškoćama u razvoju sudionici smatraju da mu je od velike važnosti. Isto tako, rezultat istraživanja dovodi sudionike do sumnje u kompetentnost rada osobnih pomagača u radu s djecom s teškoćama te su svjesni da su osobnim pomagačima potrebne edukacije stručnih suradnika te iskustvo kako bi mogli adekvatno obavljati i provoditi inkluziju djece s teškoćama u razvoju.

LITERATURA

1. Ajduković, M., i Ajduković, D. (1996). *Pomoć i samopomoć u skrbi za mentalno zdravlje pomagača. II. dopunjeno izdanje*. Zagreb: Društvo za psihološku pomoć.
2. Ajduković, M., Potočki, Ž. i Sladović, B. (1999). Teorija i praksa socijalnog rad..*Supervizija u Hrvatskoj: Preliminarno ispitivanje stavova i očekivanja slocijalnih radnika..364.62. 29-38.*
3. Bouillet, D. (2019). *Inkluzivno obrazovanje: odabrane teme*. Zagreb: Učiteljski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.
4. Bouillet, D. (2010). *Izazovi integriranog odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
5. Daniels, E. R., i Stafford, K. (2003). *Kurikulum za inkluziju: razvojno-primjereni program za rad s djecom s posebnim potrebama*. Zagreb: Matica.
6. Drandić, D. (2017). *Uloga pomoćnika u nastavi u provođenju inkluzivnoga obrazovanja*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 158(4) 439-459.
7. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008). Zagreb: Hrvatski sabor.
8. Išpanović Radojković, V. (2007). razvojno-ekološki pristup proceni potreba dece ometene u razvoju iz perspektive prava deteta. U: Radovanović, D. (ur.): *Nove tendencije u specijalnoj edukaciji i rehabilitaciji*. Beograd: Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu, 13-28.
9. Mikas, D. i sur. (2012.) *Socijalizacija djece s teškoćama u razvoju u ustanovama predškolskog odgoja*. Peadiatr Croat, 56(1) 207-214.
10. Mujkanović, E. i Božić A. (2016). *Uloga pomoćnika u nastavi u odgoju i obrazovanju djece s teškoćama u razvoju*. UDK 159.922:376
11. Nacionalni dokument okvira za poticanje i prilagodbu iskustava učenja te vrednovanje postignuća djece i učenika s teškoćama (2017). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
12. Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima (2018). Zagreb: Ministarstvo znanosti i obrazovanja.
13. Stoppard, M. (2004). *Razvoj vašeg djeteta: Kako otkriti i potaknuti djetetove potencijale?* Zagreb: Profil.

14. UNICEF, (2013). *Stanje djece u svijetu 2013.: Djeca s teškoćama u razvoju*. New York: Prographics.
15. Velki, T., i Romstein K. (2015). *Učimo zajedno – Priručnik za pomoćnike u nastavi za rad s djecom s teškoćama u razvoju*. Osijek: fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera.

Izvori s interneta

1. Beti, I. (2019). *Jedini u Hrvatskoj osiguravaju asistente i za djecu u vrtićima*. Preuzeto 15. 06. 2020. s https://radovi.foi.hr/files/Preporuke_citiranja_i_referenciranja_primjenom_stila_referenciranja_APA.pdf
2. Centar za obrazovanje odraslih IDEM (2020). *Edukacije za pomoćnike u nastavi*. Preuzeto 24. 07. 2020. s <https://www.ucilisteidem.hr/edukacije-za-pomocnike-u-nastavi/>
3. Centar znanja Profectus (2016). *Edukacija asistenata/pomoćnika u vrtiću*. Preuzeto 24. 07. 2020. s <https://www.centarprofectus.hr/vijesti/edukacija-asistenata-pomocnika-u-vrticu-upisi-u-tijeku>
4. Miller, A. (bez dat.) *Job Description for an Assistant in an Early Intervention Program*. Preuzeto 08. 07. 2020. s https://work.chron.com/job-description-assistant-early-intervention-program-18827.html?fbclid=IwAR1u96enyAK8plKZReAXHgZhmGEsyi0hKWODuE6v8iad5iF1wWoW_ZcchYc
5. Milan Mustać, B. (2019). *Izješće o radu za pedagošku 2018./2019. godinu – Dječji vrtić Dubrovnik*. Preuzeto 30. 05. 2020. s <https://vrtici-du.hr/wp-content/uploads/2020/01/Izvje%C5%A1%C4%87e-2018-2019.pdf?fbclid=IwAR3f7bTobfiWDRU0EDYNIMVoZwps40Af8Zop2waasLOKP3UBCzQylOLVzfA>
6. Perić, K. (2018). *Javni natječaj JPU - Javna predškolska ustanova Ivančica*. Preuzeto 09. 07. 2020. s <http://vrtic-ivancica.com/?s=novosti&id=46>
7. Šeks, M., (bez dat.) *Pomoćnici u nastavi i stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju*. Preuzeto 08. 07. 2020. s http://zdravljezasve.hr/html/zdravlje13_skola_zdravlje-b.html

BIOGRAFIJA

Ana Gojnik rođena je 23. svibnja 1996. godine u Čakovcu. Rodom je iz Hlapičine gdje danas i živi. Završila je Osnovnu školu u Murskom Središću te nakon toga upisala Ekonomsku i trgovačku školu Čakovec. Po završetku Ekonomske i trgovačke škole upisala je učiteljski studij na Pedagoškom fakultetu u Mariboru gdje je studirala vrlo kratko. Nakon toga upisala je Učiteljski fakultet u Čakovcu, Sveučilišta u Zagrebu, smjer Rani i predškolski odgoj i obrazovanje.

POPIS GRAFIKONA, SLIKA I TABLICA

Popis grafikona

Grafikon 1: Dob sudionika.....	16
Grafikon 2: Status sudionika.....	16
Grafikon 3: Razina obrazovanja sudionika.....	17
Grafikon 4: Uključenost djece s teškoćama u redovne skupine predškolske ustanove	17
Grafikon 5: Zastupljenost osobnog pomagača.....	18
Grafikon 6: Djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu.....	18
Grafikon 7: Svakom djetetu s teškoćama treba biti dodijeljen/omogućen osobni pomagač.....	19
Grafikon 8: Važnost osobnog pomagača djetetu s teškoćama.....	20
Grafikon 9: Kompetentnost osobnih pomagača.....	21
Grafikon 10: Skupina djece za koju sudionici istraživanja smatraju da je pomagač potreban.....	25

Popis tablica

Tablica 1: Tablica 1. Prikaz apsolutnih i relativnih frekvencija odgovora doživljaja osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi.....	23
---	----

PRILOG

PRILOG 1. – on-line upitnik

„Uloga i zadaće osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi“

Poštovani,

pozivam Vas da sudjelujete u istraživanju koje se provodi u svrhu izrade završnog rada. Cilj rada je ispitati i analizirati doživljaj uloge i zadaće osobnih pomagača u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja.

Vaše mišljenje je iznimno važno za kvalitetno promišljanje ove teme te Vas molim za odvojeno vrijeme i suradnju. Vaše sudjelovanje je dragovoljno!

Unaprijed Vam se zahvaljujem!

1. Označite spol:

- Ž
- M

2. Označite Vašu dob:

- do 25 godina
- od 26 do 35 godina
- od 36 do 45 godina
- od 46 do 55 godina
- više od 56 godina

3. Označite razinu Vašeg obrazovanja:

- NSS (niža stručna sprema)
- SSS (srednja stručna sprema)
- VŠS (viša stručna sprema/preddiplomski studij – stručni dvogodišnji, trogodišnji ili sveučilišni)
- VSS (visoka stručna sprema/diplomski studij – četverogodišnji ili petogodišnji)

4. Označite Vaš status:

- student
- odgojitelj – pripravnik
- odgojitelj
- roditelj
- osobni pomagač/pomoćnik/asistent

5. Koliko godina radnog staža imate?

- nemam radni staž
- manje od godine dana (pripravnik)
- od 1 do 5 godina
- od 6 do 15 godina
- od 16 do 25 godina
- više od 25 godina

6. Ako radite kao odgojitelj u dječjem vrtiću, uključuje li Vaša skupina dijete s teškoćama?

- DA
- NE

7. Da li dijete s teškoćama ima svog osobnog pomagača?

- DA
- NE

Ako ste pomagač, za koliko djece ste zaduženi:

---

8. Procijenite točnost navedenih tvrdnji na skali od 1 do 5. (1 – uopće nije točno, 2 – uglavnom nije točno, 3 – podjednako se slažem i ne slažem, 4 – uglavnom je točno, 5 – u potpunosti je točno)

Djeci s teškoćama treba omogućiti uključivanje u predškolsku ustanovu.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Svakom djetetu s teškoćama treba biti dodijeljen/omogućen osobni pomagač.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

9. Koje zadaće/poslove smatrate najvažnije da treba odrađivati osobni pomagač?

- dočekivanje djeteta i uvođenje u predškolsku ustanovu
- pomoć pri svladavanju svakodnevnih zadataka, kreativnim radionicama, u igri...
- terapijski rad s djecom
- poticati i usmjeravati dijete
- rad s roditeljima
- pomoć pri oblačenju, hranjenju, osobnoj higijeni, odlasku na toalet
- sve od navedenog

Ukratko opišite koje poslove smatrate da su u nadležnosti osobnog pomagača?

---

10. Smatrate li da je osobni pomagač važan/bitran djetetu s teškoćama?

- DA
- NE

Objasnite svoje stajalište.

---

11. Smatrate li da je osobni pomagač kompetentan za rad sa djecom s teškoćama?

- DA
- NE

Objasnite svoje stavove.

---

12. Što kao odgojitelj očekujete od osobnog pomagača?

---

13. Na koji način odgojitelj i osobni pomagač mogu doprinijeti boljitku djeteta s teškoćama?

---

14. Dijete koje ima podršku pomagača zaključuje da stručna pomoć odgojitelja u dječjem vrtiću.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

15. Odgojitelji u skupinama previše se oslanjaju na pomagača.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

16. Odgojitelji i pomagači često ne znaju granice profesionalnih zaduženja.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

17. Unatoč kompetencijama pomagača, odgojitelj je taj koji organizira i vodi skupinu.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

18. Posao pomagača je pripremanje radnih materijala za dijete s teškoćama.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

19. Pomagač djetetu s teškoćama trebao bi biti član njegove obitelji.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

20. Pomagač djetetu s teškoćama trebao bi biti istog spola kao i dijete.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

21. Mislim da je najbolje da pomagači budu ženskog spola.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

22. Posao pomagača djetetu s teškoćama mogu jednako dobro raditi osobe oba spola.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

23. Za rad pomagača važna je njegova edukacija.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

24. Za rad pomagača najvažnije je iskustvo.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

25. Pomagač treba sudjelovati u dnevnim i tjednim sastancima (ako postoje) stručnih zaposlenika vrtića.

- uopće se ne slažem
- uglavnom se ne slažem
- podjednako se slažem i ne slažem
- uglavnom se slažem
- u potpunosti se slažem

26. Navedite za koju skupinu djece s teškoćama je pomagač potreban.

---

27. Navedite za koju skupinu djece s teškoćama nije potrebno angažirati pomagača.

Izjava o javnoj objavi rada

Naziv visokog učilišta:

UČITELJSKI FAKULTET,
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU,
ODSJEK U ČAKOVCU

IZJAVA

kojom izjavljujem da sam suglasna da se trajno pohrani i javno objavi moj rad

Naslov

Uloga i zadaće osobnog pomagača u predškolskoj ustanovi

Vrsta rada

Završni rad

u javno dostupnom institucijskom repozitoriju

ustanove Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

i javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).

U Čakovcu, datum 28. kolovoza 2020. godine

Ime i prezime

Ana Gojnik

OIB

83807233702

Potpis

IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.
